

Rettigheter og plikter i en streik

Statlig tariffområde

Hva er en streik?

Streik er arbeidsnedleggelse. Det er Akademikerne som hovedsammenslutning som vedtar om det skal streikes. For deg som er tatt ut i streik, betyr det at du har plikt til å streike. Under hele streiken suspenderes arbeidsforholdet mellom deg som arbeidstaker og din arbeidsgiver, og du står i streikesammenheng til disposisjon for Akademikerne. Du har ikke adgang til arbeidsplassen din under streik, og må være forberedt på å levere inn nøkler, materiell, bil osv. som tilhører arbeidsgiver.

En streik i Akademikerne Stat betyr at deler av medlemsmassen streiker på vegne av hele akademikerfellesskapet. Det forventes at fellesskapet viser respekt og solidaritet med de streikende og på alle måter gir dem den støtte de trenger.

Organisering av en streik i statlig tariffområde

Det er KBU-S (Konfliktberedskapsutvalget Stat) som leder beredskapsarbeidet frem mot en eventuell streik. Ved forberedelse til streik blir det i hver virksomhet som er berørt opprettet en lokal streikekomité. Disse komiteene er direkte underlagt KBU-S i beredskapsarbeidet.

Hvordan varsles streiken?

De som tas ut i streik får beskjed fra KBU-S både om iverksettelse og avblåsing av streik. Akademikerne leverer en *plassoppsigelse* til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) senest 14 dager før det er aktuelt å gå ut i streik. Plassoppsigelsen inneholder angivelse av hvilke departementsområder og omtrent hvor mange medlemmer som totalt vil bli tatt ut ved en eventuell streik.

Minst fire dager før det er aktuelt å gå ut i streik leveres en liste med navn på dem som tas ut (*plassfratredelse*). Senest på dette tidspunkt får den enkelte som tas ut i streik beskjed. Selve streiken skal imidlertid ikke iverksettes før konkret beskjed om dette blir gitt fra KBU-S. Det kan hende at beslutningen om å iverksette streiken tas på en tid av døgnet der det er vanskelig å gi den enkelte direkte beskjed. Akademikernes nettside, www.akademikerne.no, vil ha oppdatert informasjon om utviklingen i lønnsoppgjøret og eventuell streik.

Hvem streiker ikke?

Unntatt fra streikeretten og streikeplikten er embetsmenn utnevnt i statsråd, militære tjenestemenn, virksomhetens øverste leder og øverste leder av personalfunksjonen i virksomheten.

Det er en del av det lokale arbeidet med uttaket å finne ut om enkelte av våre medlemmer faller inn under nevnte unntaksbestemmelser. Den som konkret blir tatt ut i streik og er i tvil om egen streikerett, må ta dette opp med sin organisasjon sentralt.

Dispensasjon

Søknad om unntak fra streik (dispensasjon) blir bare vurdert når den kommer til Akademikerne Stat sentralt fra lokal arbeidsgiver, via DFD. Etter drøftinger med DFD avgjør Akademikerne Stat om slik dispensasjon skal gis. Sentral behandling av slike saker brukes av flere grunner, blant annet for å forhindre unødvendige lokale motsetninger.

Streikebryteri

Det er streikebryteri dersom du er tatt ut i streik og likevel utfører ditt arbeid uten å ha fått dispensasjon fra Akademikerne Stat. Det er også streikebryteri hvis en annen – i eller utenfor virksomheten – utfører ditt arbeid. I statlig sektor er det kun den øverste lederen for virksomheten som kan utføre arbeidsoppgavene til en som er i streik.

Dersom Akademikerne er i streik, er det Akademikerne som definerer innholdet i streikebryterbegrepet, og som avgjør i det enkelte tilfelle hva som er streikebryteri.

Det er lang tradisjon for at alle organisasjoner respekterer den streikebryterdefinisjon som hovedsammenslutningen til den som streiker har meddelt. Får du opplysninger som tyder på at streikebryteri forekommer, må du umiddelbart melde fra om dette til en tillitsvalgt for din organisasjon eller den lokale streikekomiteen på din arbeidsplass. Diskusjon og avgjørelse av om det foreligger streikebryteri tas mellom de berørte hovedsammenslutninger sentralt og DFD.

Medlemmer som er ansatt ved streikerammede arbeidsplasser og som selv ikke er tatt ut i streik, har et spesielt ansvar for å forhindre at streikebrytersituasjoner oppstår.

Streikebidrag

De streikende får ikke lønn fra sin arbeidsgiver under en streik. Den streikendes medlemsforening utbetaler i stedet streikebidrag som erstatning for manglende lønnsutbetaling. Streikebidraget blir beregnet på grunnlag av lønnsslipper fra medlemmene, og skal holde medlemmer som tas ut i streik tilnærmet økonomisk skadesløse. Målsettingen er at streikebidraget skal utbetales tilnærmet samtidig med at arbeidsgiver foretar trekk i lønn.

Andre konsekvenser for deg som streiker

- Under streiken har du plikt til å påta deg de streikerelaterte oppgaver du blir pålagt av Akademikerne Stat eller den lokale streikekomiteen (streikevakt, stå på stand m.m.).
- Ettersom arbeidsforholdet bare er suspendert faller ikke medlemskapet i Statens pensjonskasse bort under streiken. Når du er i streik er ditt forhold til Statens pensjonskasse som om du var i permisjon uten lønn.

- Øvrige forsikringsordninger som du har etter avtaleverket vil bli ivaretatt av Akademikerne gjennom en egen forsikring.
- Er du sykmeldt eller har egenmelding fra før streiken ble satt i verk, har du krav på sykepenger som vanlig. Kommer du tilbake mens streiken varer, kan du bli omfattet av streiken dersom du er meldt inn som streikende. Streiker du og blir syk mens streiken varer vil din organisasjon dekke din sykelønn. Fortsetter sykefraværet etter at streiken er avsluttet overtar arbeidsgiver sykelønnsansvaret.
- Ferie innvilges ikke mens du er i streik. Er du allerede på ferie, eller avtalte ferie før plassoppsigelse ble varslet, kan du avvikle denne som avtalt. Den som kommer tilbake fra ferie mens streik pågår, går ut i streik dersom vedkommende er meldt inn som streikende.
- Avspasering kan ikke tas ut mens du er i streik.
- Hvis Akademikerne Stats sentrale streikekomité gir dispensasjon til at du utfører ditt arbeid eller deler av dette, utbetales lønn for dette fra arbeidsgiver på vanlig måte.
- Dersom du er omfattet av streiken kan du ikke si opp din stilling. Slik oppsigelse kan først finne sted når streiken er avsluttet.
- Er den som blir tatt ut i streik på tjenestereise eller kurs faller arbeidsgivers økonomiske ansvar bort fra det øyeblikk streik iverksettes – det avtales imidlertid rutinemessig mellom hovedsammenslutningene og DFD ordninger som dekker opp dette.
- Er du tatt ut i streik kan du ikke ta annet arbeid eller reise bort, både fordi du til enhver tid skal være tilgjengelig for den lokale streikekomiteen og fordi streiken kan bli avblåst på kort varsel. Hvis du av tvingende grunner må reise bort, må du søke den lokale streikekomiteen om permisjon fra streikearbeidet.
- Når streiken er slutt, plikter du straks å gå tilbake til arbeidet. Du har krav på å komme tilbake til din stilling og få tilbake alle dine rettigheter som arbeidstaker.

Forholdet til andre organisasjoner under en streik

Det er lang praksis for at arbeidstakerorganisasjonene respekterer hverandres streiker og derfor pålegger sine medlemmer ikke å utføre arbeid som er rammet av en annen organisasjons streik. Ved en eventuell konflikt tar hovedsammenslutningene kontakt med hverandre for å avklare eventuelle grenseproblemer.

Forholdet til arbeidsgiver under en streik

I en streikesituasjon er det kun lokale tillitsvalgte, i samråd med den lokale streikekomiteen, som skal ha kontakt med arbeidsgiver. Kontakten skal utelukkende gjelde saker som angår streiken, for eksempel for å drøfte grunnlaget for eventuelle dispensasjonssøknader. Annen kontakt mellom arbeidsgiver og de streikende skal ikke forekomme så lenge streiken pågår.